

debiyat Terimleri Sözlüğü

Açıklamalı Edebiyat Terimleri Sözlüğü

Terim Nedir?

Belli bir çalışma alanına, bilim ya da sanata özgü olup tek anlamı bulunan sözcük ya da kavram.

Terim anlam; bir sözcüğün belirli meslek ve uzmanlık alanlarıyla sınırlı kalmış anlamıdır.

Örnekler:

"penaltı" futbol,

"beyit" edebiyat,

"üçgen" geometri,

"bilinç altı" psikoloji terimidir.

Giris:

"Türkçe'nin en eski sözlüğü Dîvânu Lugâti't-Türk'ten (1074) günümüze kadar genel ve özel nitelikli pek çok sözlük hazırlandı. Uygarlık geliştikçe bu alandaki çalışmalar daha da ivme kazandı. Çünkü gelişen uygarlık yeni iş kollarını, yeni iş kolları da düşünsel, imgesel anlamda yeni kültür dünyaları yarattı. Bu kültür dünyaları da doğal olarak yeni sözlük alanlarını oluşturdu.

Yeni sözlük alanlarının doğması demek, birbirleriyle ilintili pek çok sözcüğün ve terimin o alanda yığılması, birikmesi demektir. Dil bir üst yapı kurumuysa-ki öyledir-bunu yaratacak alt yapısının, nesnel gerçekliğinin oluşması gerekir. Sözlükleri doğuracak olan kültür alanları öyle hemen oluşuvermez. Arapça'da "deve" ile ilgili binlerce sözcüğün ve terimin olması, ABD'deki NASA'nın uzayla ilgili on beş bin sözcük ve terimi yaratmasını, o toplumların yaşamsal deneyimlerinin, yaşamsal zorunluluklarının doğal bir göstergesi olarak karşılamak gerekir. Bu da ha demekle, bireysel istekle olmaz; uzun bir emeğin, birikimin, düşünün, imgenin, bireysel ve toplumsal yaratının bir araya gelmesiyle olur.

Kendi dilini ve terimlerini çağın ölçeklerine göre yaratamayan bir ulus bu alandaki eksiğini gidermek için başka ulusların dilsel yaratılarına gerek duyacaktır. Önce sözcük alıntılarıyla başlayacaktır işe; ardından terim alımlarına sıra gelecektir. (Nitekim bizde de öyle olmuştur. Edebiyat terimlerimizin çoğu Arapça ya da Fransızca asıllıdır. Bunun nedeni, edebiyatçılarımızın kuramsal açıdan önce Arap belagat kitaplarından, Tanzimat'tan sonra da Fransızların bu yoldaki çalışmalarından etkilenmiş olmalarıdır. Bu yolla edebiyatımıza girmiş terimlerin çoğuna Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Ama önerilen bu terimlerin çoğu, belki yeterince örnekle desteklenmedikleri için, yabancı terimlerin çağrışım gücünü kazanamadıklarından yaygınlaşamamışlardır. Bu, üzüntü verici bir durum olsa da, söz konusu terimlerin, kolayca benimsenecek karşılıkları bulununcaya kadar kullanılacakları anlamına gelmektedir.) Başka bir dilin terimlerini alan, artık onunla düşünmeye, eğitim-öğretim yapmaya, düşün ve sanat üretmeye başlayan toplumların dil varlığı büyük ölçüde yok olmuş demektir. Yabancı bir dilin terimlerine teslim olmak demek, o güçlü dilin bilim ve kültür diline teslim olmak demektir.

Yaşamsal ilişkiler dil ırmağını beslemeye başladı mı önce sözcüklerini, sonra da terimlerini zenginleştiriyor. Dilin büyümesi önce niceliksel, sonra da niteliksel. Sözcük dünyasını yaratıp terim dünyasını yaratamayan dil kısırdır, yüzeyseldir. Bir kültür dili haline gelememiştir. Bilim ve kültür dili haline gelebilmesi için o alanda yeteri kadar sözcüğe sahip olması ilk koşuldur. İkinci koşulsuz terimlerle kurulmuş bir dil dünyasını yaratmasıdır. "

Alfabetik olarak sıralanmış edebiyat terimlerine ve açıklamalarına aşağıdaki bağlantılardan ulaşabilirsiniz.

- Açıklamalı Edebiyat Terimleri Sözlüğü
- Edebiyat Terimleri -A

- Edebiyat Terimleri -B
- Edebiyat Terimleri -C-Ç
- Edebiyat Terimleri -D
- Edebiyat Terimleri -E
- Edebiyat Terimleri -F
- Edebiyat Terimleri -G
- Edebiyat Terimleri -H
- Edebiyat Terimleri -I-İ
- Edebiyat Terimleri -K
- Edebiyat Terimleri -L
- Edebiyat Terimleri -M
- Edebiyat Terimleri -N
- Edebiyat Terimleri -O-Ö
- Edebiyat Terimleri -P
- Edebiyat Terimleri -R
- Edebiyat Terimleri -S-Ş
- Edebiyat Terimleri -T
- Edebiyat Terimleri -U-Ü-V
- Edebiyat Terimleri -Y-Z